

HUSZONÖT ÉV TÖRTÉNELEM

Negyedszázad egy ezredéves nemzet életében olykor alig több bémult tetszhalálnál; olykor egy lépés, lélegzetvételenyi felbukkanás a mélyből, vérgőzös mocsarak poklából, amelybe alányomták, véggpusztulását lesvén önszentelt kényurat. Huszonöt év egy így adott korban — alig történelem. S mégis, néha egyetlen lépés is korszakadó, a megmerevített rendet egyetlen napon alapjaiban rontó, új távlatokat s reményeket bontó, törvénytivel a valóság lüktető formáiba öntő, hatalmas történelem! Az emberiség igazi megváltásának műhatatlanul nagy történelmi lépte.

Nemzedékünk tanúja volt e ténynek — az emberiség nagyjai által annyiszor és olyanmódú megálmodott történelmi igazságosító percnak, amelyben népek rázták le kinzott múltjuk bilincseit. A magyar népek ez a száguldó negyedszázad — szocialista létünk kezdő lépéseivel (kísérletek és torzulások szülte erényekkel és hibákkal is együtt) új történelmet írt, és ígér jobb jövődőt, lépéseit létünkhöz igazítva.

Közöttünk élnek hősei e harcnak, s közöttünk, akik elszánt, hősi daccal, a mindennapos terror ellenében a „hátországot” készítették harcra — s azok is, akik sorkatonák voltak... S közöttünk él az emléke azoknak, akik sorsukkal példázák: a harcban egy pillanatra sem lehet megállni! Tanulságul és örök mementőként. Ha elfelednénk — hitünk tagadónak. Hitünket is és elszándásunkat, hogy ez az új rend, e világmegváltó láng a Föld lakóit egyaránt megóvja az embertelen elnyomás alól, óceánokon, őserdőkön túl is. Hogy: „eljön majd a Világszabadság!” S mi ezt a hitet ezért sem adjuk már!

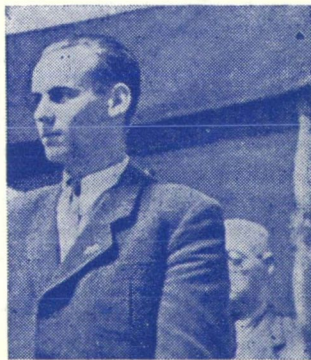
E történelem számunkra e tájon 25 évvel ezelőtt kezdődött. Itt, Battonyánál lépte át hazánk határát 1944. szeptember 23-án délelőtt egy hadnagy, Birjukov, szovjet harckocsi-parancsnok, egységével, s a fasisztákat üldöző hadoszlop, a 2. Ukrán Hadsereg e tájon vezette győztes küzdelmét hazánk felfeladásáért is; amely a kérges Viharsarok örökparázsló mezősegein, tanyavilágán s városainkon át lendült a vágyott beteljesülésig.

Mi sem lehetne természetesebb hát, minthogy e korszakjelző évforduló ünnepporozát e tájnak irodalmi fórumában kezdjük, hisz felszabadulásunk egyik újszülöttje! Rendhagyóan itt emelkedett hangú vezércikk helyén elsőként is népünk jobb sorsának és nemzetközi tekintélye elismertetésének érdekében ma is oly aktívan és fáradhatatlanul tevékenykedő, egykori és máig szegedi közéleti vezetőnknek, Komócsin Zoltán elvtársnak, a Magyar Szocialista Munkáspárt Politikai Bizottsága tagjának, a Központi Bizottság titkárnak, országgyűlési képviselőnknek, a sorsdöntő napok harcai közt szerzett személyes élményeit, ezekre való visszaemlékezéseit közöljük — melyhez előzetes kérdéseinket Sz. Lukács Imre közvetítette.

ANDRÁSSY LAJOS

NEGYEDSZÁZAD TÁVLATÁBÓL

Szeged lakossága október 11-én emlékezik meg a város felszabadulásának negyedszázados évfordulójáról. Ebből az alkalomból kért fel a TISZATÁJ szerkesztője akkori emlékeim felelevenítésére. Szívesen teszek eleget ennek, a hozzám eljuttatott kérdések sorrendjében:

KOMÓCSIN ZOLTÁN
1944-BEN

— A munkásmozgalomnak mély gyökereit őrzi a Komócsin család. Tagjai 1944-ben, a felszabadulást megelőzően, más elvtársakkal együtt nagy munkát végeztek az akkori bebörtönzöttek, elítéltek és hozzátartozóik megsegítésében. Hogyan történt?

— 1944. március 19-én, hazánk német fasiszták által történt megszállása után — mint az egész országban — Szegeden is letartóztatták a szociáldemokrata párt és a szakszervezetek akkori vezetőit, és bebörtönözték vagy internálták őket. A horthysta hatóságok terrorjának áldozataivá vált családok helyzete — a mindenkit súlyosan